

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Mellan stat och marknad

Människors arbete i civilsamhället

Olof Tornborg

Kandidatuppsats SOPA 63
HT 2015

Antal ord: **10967**

Handledare: Roberto Scaramuzzino

Examinator: Marta Kolankiewicz

Abstract

Author: Olof Tornborg

Title: Mellan stat och marknad

Supervisor: Roberto Scaramuzzino

The purpose of this study is to get a better understanding over people who work in the civil society work, their commitment and the result of their work with the help of Bourdieus theories concerning capital, fields and doxa. I've done five interviews with people working at an organization that has a goal to put young people to work. My first question is how the employee's capital is developed. During their youth their capital is brought to them from their homes and families. It is also developed in school and close friends. The second question is how this capital is transferred to the youth in their work and how they understand this process. The main transfer is during lessons they do, and during these classes the employees point out this is about developing the youths own capital within them. This is done by making them questioning themselves and society. The employees also understand that the social networking is an important factor in putting the youth to work. The third question is concerning the employees understanding about how they change the field of the society. The employees seem to have a good understanding concerning the changes and it seems like they have a will of doing so. It is done through teaching and going to events, that can be seen as different fields. Through knowledge they try to change the way society is working.

Keywords: capital, doxa, habitus, civil society, integration

Innehållsförteckning

Problemformulering	4
Syfte	5
Frågeställningar	5
Kontext	6
Civilsamhället	6
Social Mobilisering	6
Integration	6
Metod	7
Val av metod	7
Metodens förtjänster och begränsningar	8
Urval	9
Metodens tillförlitlighet:	10
Etiska överväganden	11
Analys	11
Teoretiska utgångspunkter	12
Fält	15
Doxa	15
Habitus.....	15
Tidigare forskning	16
Integrationsarbete i frivilligorganisationer.....	16
Delaktighet för unga män och kvinnor med utländsk bakgrund.....	16
Resultat och Analys	17
Intervjupersonerna.....	17
Hur kapital och habitus formas	18
Arbetet och överföring av kapital.....	22
Engagemang och tillträde till sociala nätverk	23
Förändringen	25
Den demokratiska bildningen	26
Konkurrens på fälten	27
Sammanfattning resultat och analys	29
Slutdiskussion	30
Referenser	31
Bilaga 1 intervjuguide	34

Problemformulering

Under lång tid har jag uppfattat att arbetslösheten bland unga har varit hög i Sverige. Redan i tonåren fick jag höra att det skulle vara svårt för vår generation att skaffa arbete. Själv löste jag problemet med att studera direkt efter studenten för att det var det jag hörde att man skulle göra. Än idag sitter jag vid skolbänken men arbetslösheten för unga verkar inte sjunka.

Det relativa arbetslöshetantalet låg den andra kvartalet 2015 på 7.7 % enligt SCB. Samtidigt låg arbetslösheten bland unga mellan 15-24 år på runt 21 % samma tid. År 2012 var 58 % av de utrikes födda förvärvsarbetande medan samma siffra hos inrikes födda låg på 82 %. Men för unga som kom till Sverige som barn och har gått i skolan är arbetslösheten inte lika stor. Om personerna har förgymnasial eller eftergymnasial inverkar också stort på statistiken, då de bland de med eftergymnasial utbildning är procenten arbetslösa betydligt lägre.

Civilsamhället kan ses som ett alternativ till marknaden och staten och arbetar med att täcka upp de områden som inte täcks upp av andra medel (Lundberg 2006:208). Det civila samhället spelar stor roll för integration. Det är den första interaktionen med det nya samhället som de ska lyckas orientera sig i. Här ska de första sociala nätverken skapas för en kontakt mellan minoritetsgrupper och majoritetssamhället. Något så enkelt som en vänskapsrelation med en svenskfödd ökar chanserna att komma in på arbets och bostadsmarknaden (Forssell, E. & Ingemarson 2008). Beteende är något som också är viktigt för att få en kontakt till majoritetssamhället, och något som organisationerna arbetar med att förmedla. Detta grundar sig i den aktiva föreställning om vad svenskhet är, något som inte är definitionsbaserat utan en samling av den aktivas intryck av vad svenskhet är (Forssell, E. & Ingemarson 2008).

Vad är det för människor som arbetar i civilsamhället? Hur påverkar deras bakgrund synen på samhället och möjligheten att sätta människor i arbete? Det är viktigt för forskningen att få kunskap om de personer som arbetar aktivt med de som hjälpen ges till. Jag har valt att fokusera på de människor som jobbar inom den ideella sektorn då de i nuläget är en så viktig del av det sociala arbetet. För att kunna få en förståelse av människorna bakom processen har jag valt att använda mig av Bourdies teorier om kapital, fält och habitus. En förklaringsmodell som beskriver människan verksam inom olika sociala fält där deras förståelse av fältet

förklaras genom deras kapital, så som ekonomiskt, kulturellt och socialt. Där habitus förstås som en individs samlade egenskaper som den tagit med sig under sin uppväxt (Bourdieu, 1999).

Syfte

Att få en förståelse över anställdas arbete, engagemang och resultatet av deras arbete i civilsamhället med hjälp av Bourdieus teorier om kapital, habitus, fält och doxa.

Frågeställningar

- Hur ser anställdas kapital ut och var kommer det ifrån?
- Hur kan man förstå de anställdas kapitals tendens att föras över från de anställda till de unga vuxna?
- Hur ser samhällsarenan och förändringar inom den ut och hur påverkar det de anställda?

Kontext

Civilsamhället

Uppsatsen kommer att utspela sig i civilsamhället, därför är det viktigt att gå en uppfattning om vad civilsamhället kan vara. Civilsamhället kan vara lite problematiskt att definiera eftersom det täcker ett så pass stort spektrum. Det kan beskrivas som den sektor som fungerar som ett alternativ till marknaden och staten, men det definieras också som sociala rörelser, familjen och offentliga kommunikationsformer (Lundberg 2006:208). En annan definition är att det är det ideella och frivilliga organisationerna som gör direkta insatser för någon annan, men agerar samtidigt som opinionsbildare (Svedberg 2005:45). Under 1992-2002 ökade antalet anställda inom civilsamhällets sociala omsorg med sju procentenheter. Samtidigt har näringslivet ökat sitt inflytande över det civila samhället och en ökad professionalisering har uppstått (Wijkström & Einarsson 2006).

Social Mobilisering

Den sociala mobiliseringen är också ett bra begrepp att ha i åtanke när denna uppsats läses igenom. Social mobilisering definieras i Denvall, Heule och Kristiansens (2011) bok Social Mobilisering som två olika ting. Det första är att social mobilisering är en gräsrotsorganisering som strävar efter att motverka olika sociala problem, såsom fattigdom, ohälsa och diskriminering. Den andra är att skapa en social förändring (Denvall, Heule & Kristiansen 2011:11). Detta passar väl in på den organisation uppsatsen vill undersöka då den utöver sin verksamhet arbetar för att skapa förändring.

Integration

Integrationen är det tredje begreppet som är viktigt att känna till när denna uppsats läses igenom. Den organisation jag har undersökt säger sig inte uttalat arbeta med integration men det är ett av perspektiven jag valde att använda för det kan vara intressant att veta de anställdas syn på integration och varför det kan vara problematiskt. För att få kontrast är det viktigt att veta hur lagstiftningen definierar integration. Med begreppet minoritetsgrupper syftar jag inte till dem med lagen menade minoritetsgrupper, alltså samer, romer, judar, samer, sverigefinnar eller tornedalingar. I den här uppsatsen syftar minoritets begreppet till den mer vardagliga tolkningen, synonymt med rasifierade människor. Begreppet rasifierad

syftar till människor som på grund av sin hudfärg eller härkomst blir diskriminerad på något sätt i ett vitt majoritetssamhälle (SOU 2005:95)

I integrationspolitiken finns det tre hörnstenar som varit avgörande för dess utformning. Jämlikhetsmålet har sedan början syftat till att invandrare ska ha likvärdiga levnadsförhållande som Sveriges övriga population. Det gäller även att de ska få del av samma utbud av information, utbildning och kultur på sitt egna språk som resten av befolkningen, och samtidigt kunna värna om sin egna kultur och språk (Proposition: 1997/98:16). Den andra hörnstenen är valfrihetsmålet. Det syftar till att språkliga minoriteter själva ska få bestämma över hur mycket de vill behålla sin ursprungliga identitet men också hur mycket de ska anpassas till en svensk kulturell identitet (Proposition: 1997/98:16).

Samverkansmålet är den tredje och sista hörnstenen i processen. Här är det minoritetsgruppens ställning gentemot majoritetsgruppen som bearbetas. Minoritetsgruppen ska mötas med ömsesidig tolerans och solidaritet för att kunna arbeta tillsammans. Detta betyder och leder till att de ska ses som likvärdiga parter i samhället och ska också ges tillträde till den svenska samhällsdebatten och olika politiska och fackliga organisationer (Proposition: 1997/98:16).

För att förstå personerna bakom integration måste man också förstå vad integration är, därför har jag tagit del av lite olika studier som har gjorts på området. Den forskning som finns med i uppsatsen på området integrationsarbete inom frivilligorganisationer är vald eftersom den passar uppsatsens syfte. Men i förkunskapen har också allmän information och diskussion rörande integration lästs igenom för att bredda kunskapen.

Metod

Val av metod

En kvalitativ metod är bäst lämpad när man ska försöka fånga människors uppfattningar om en situation (Bryman 2011:264). Uppsatsen undersökningsområde utspelar sig i en unik kontext med unika människor, då kan den kvalitativa metoden vara väl anpassad för att fånga upp människors historier utifrån deras perspektiv. Inom den kvalitativa metoden finns den semistrukturerade intervjun. Min tanke från början var att även använda mig av den

deltagande observationen. I det sociala arbetets forskningsfält är det vanligt att man använder sig av flera metoder, detta motiveras av att det sociala arbetet är komplext och rör många fenomen (Dellgran & Höjer 2007:108). Det problematiska med att använda sig av fler än en metod i sitt arbete är att tid det tar. Eftersom uppsatsens tidsspann var begränsat fanns inte möjligheten att använda sig av flertalet metoder. En kombinationen av två metoder hade dock hjälpt uppsatsen att få ett större djup.

Den metod som till slut var bäst lämpad för uppsatsen var intervjuer. Den kvalitativa intervjun var relevant för uppsatsen för den mer fokuserar på vad personen upplever vara viktigt och intressant, till skillnad från den kvantitativa intervjun där man följer ett specifikt frågeformulär (Bryman 2011:300). I den semistrukturerad var det viktigt att vara flexibel. Det var eftersträvsamt att låta intervjupersonen sväva ut i sina formuleringar för att hitta intressant information. Eftersom uppsatsen hade ett ganska tydligt område som skulle utforskas var det fördelaktigt att använda sig av en intervjuguide, detta hjälpte också att komma tillbaka till olika ämnen efter olika utsvävningar. Intervjuguiden innefattade olika teman och frågeställningar kopplade till uppsatsens syfte. Det var också viktigt att inte allt för hårt gå utifrån min intervjuguide att utan kunna göra hopp, för att det bättre skulle passa flödet i konversationen (Bryman 2011:301) Ett begrepp som habitus var inte något intervjupersonerna själva kan uttala sig om, men genom deras historier kunde jag tyda olika segment som speglar det.

Metodens förtjänster och begränsningar

Med intervjuerna finns en möjlighet att fånga personernas normer och emotioner (Ahrne & Svensson 2011:56), något som inte hade kunnat nås genom en kvantitativ metod.

Det problematiska med den här typen av undersökning var att få tillträde till arenan. Det finns några aspekter som talar emot att de skulle vilja ta emot mig. Varför skulle de vilja ha en kandidatstudent som övervakar deras arbete på plats? Finns det verkligen tid för att ge utrymme för intervjuer när människor behöver hjälp? Eftersom jag tog på mig rollen som forskare och delge detta till föreningen fanns det ingen enkel möjlighet att ta mig in i den slutna miljö (Bryman 2011:278). Med detta sagt när jag väl fick tillträde till miljön, som “inbegriper en kombination av strategisk planering, hårt arbete och ren tur” (Bryman 2011:280) delgavs uppsatsen ett rikligt kvalitativt material.

I min roll som forskare fick jag se de detaljer i materialet som passar min analys (Bryman 2011:354). Mitt mål med forskningen vägledde också vilket håll dialogerna förde sig åt, för att jag som forskare ville veta speciella saker (Bryman 2011:354). Eftersom jag var medveten om detta kunde jag då försöka att inte leda eller tolka intervjuerna allt för mycket av det jag ville veta, utan lät intervjuerna också ha sitt eget flöde.

Urval

I mitt val av ämne letade jag efter en organisation som arbetade med ungdomar som på något sätt stod utanför samhällsarenan. Den ideella förening Sällskapet¹ arbetar med människor som kommer från socialt utsatta miljöer, och många av dem är även rasifierade. Åldrarna för deltagarna skiftande men riktar mest in sig på unga människor. Det Sällskapet ämnar att åstadkomma är att sätta deltagarna i arbete. Därför tycker jag att föreningen passar väl till min uppsats. Sällskapet jobbar med att deltagarna ska vara på samma jämlikhetsnivå som övriga samhällsinvånare, så är inte läget med dessa unga vuxna och de hjälper därmed till att korrigera detta. Det sällskapet också arbetar med är att ge dessa unga vuxna fler valmöjligheter genom arbete. Genom arbetet får de en inkomst och har därför större möjlighet att göra fria val på samhällsfältet. Det sista jag vill nämna är att organisationen arbetar mycket med samhällsförändring genom att informera de unga vuxna om olika möjligheter och rättigheter i samhället. Här hjälper de minoritetsgruppen att ta ställning gentemot majoritetssamhället. Med dessa tre kriterier kan man säga att organisationen arbetar med integration enligt proposition 1997/98:16. Många av de anställda jag intervjuade sade sig inte arbeta med integration på grund av de maktförhållande som byggts in i begreppet. Därför är det viktigt här att poängtera att jag använder begreppet så använder jag det som det ämnades att syfta till från början. Inte på det sätt som det idag uppfattas i folkmun vilket mer liknar begreppet assimilation i sitt innehåll.

Semistrukturerade intervjuer med de anställda gjordes. Uppsatsen fokuserar på en specifik plats och inte var till för att generalisera för en större population, urvalet valdes därför inte

---

¹ Namnet Sällskapet är fingerat och föreningen heter egentligen något annat.

efter ett sådant ändamål (Ahrne & Svensson 2011:42). De fem intervjuer som gjordes, gjordes med fem olika personer som på något sätt arbetade i föreningen. För att materialet skulle få variation var planen att intervjua både anställda och de unga vuxna som deltar i programmet. Men på grund av tidsbrist och råd från lärare gjordes endast intervjuer med de anställda. Snöbollsurvalet som innebär att ta kontakt med en person är lämplig för studien, och när intervjun är klar be denne att rekommendera nästa person jag skulle intervjua (Ahrne & Svensson 2011:43). Det blev på detta sätt som uppsatsen fick sitt material. Genom kontakt med personalchef delgavs tillträde till resterande intresserad personal. Nackdelen med denna metod var att kunde bli för ensidigt, men eftersom uppsatsen var väldigt platsbunden sågs inte detta som ett större problem. På arbetsplatsen är inte heller så många till antalet anställda vilket i slutändan ledde till att mer än hälften av personalen intervjuades. Målet med studien var också en ingående intervju och inte dess representativitet (Bryman 2011:313). Intervjuerna planerades att vara ungefär en timme långa, men i slutändan hamnade tiderna ungefär på 40 minuter. Intervjuerna gjordes ansikte mot ansikte på deras kontor. Vi blev tilldelade ett trevligt rum som hade två fåtöljer riktade mot varandra med ett litet bord emellan. Detta gjorde det möjligt för mig att uppfatta kroppsspråket av den jag intervjuade, och kunde på så sätt lättare tolka vad det var personen menade. Anledningen till fem intervjuer gjordes och inte fler var för att fem var tillräckligt för att få ett mättat material. Fler intervjuer hade varit alltför tidskrävande och datamaterialet hade blivit alltför stort.

Metodens tillförlitlighet:

Reliabiliteten i ett arbete syftar till hur pass väl man kan återskapa forskningsresultatet. Samtidigt diskuterar forskare hur pass relevant begreppet är för kvalitativ forskning (Bryman 2011:257). Reliabiliteten syftar till mätning och generaliserbarhet av ett fenomen och är därför det inte är lika relevant i kvalitativ forskning (Bryman 2011:257). Även med detta sagt så måste dessa begrepp på något sätt förhållas till. För att stärka uppsatsens reliabilitet skriver Bryman att man konsekvent ska gå genom andra personer inom forskningsväsendet för att bekräfta olika steg man tar (Bryman 2011:260). För att bemöta problemet gick jag genom min handledare som har fått läsa och lämna feedback på mina intervjuguider som jag sedan har korrigerat. Sedan är intervjuerna inspelade så att andra skulle kunna lyssna igenom materialet igen, om så krävs.

Validiteten i sin tur syftar till om materialet har mätt det uppsatsen avsett mäta (Bryman 2011:257). För att sedan ha en stark validitet i uppsatsen, alltså att jag faktiskt undersöker det

som jag gett mig ut att undersöka, finns en stark koppling mellan mitt syfte, de teman jag fått fram från teorierna och mina frågeställningar. Denna starka koppling har jag sedan applicerat på min intervjuguide. Detta stärker validiteten i mitt arbete.

Etiska överväganden

För att intervjupersonerna skulle kunna vara ärliga och känna så lite press som möjligt informerades dessa om att de kommer bli avidentifierade i rapporten. Sedan förklarades för dem vad arbetet handlade om och att det inte kommer användas till något annat syfte. Innan intervjun sattes igång blev de också informerade om att de kunde avbryta intervjun ifall de inte kände för att fortsätta. Intervjupersonerna informerades om att avidentifiering skulle ske av den plats de arbetar på för att göra det ännu säkrare för dem. För att det insamlade materialet sedan skulle kunna användas insamlades ett samtycke till det. De kommer även få en kopia av det fullständiga arbetet för att se så att arbetet utförts sanningsenligt. Genom dessa steg säkrades de grundläggande etiska principerna, konfidentialitet, självbestämmande, öppenhet, och autonomikravet (Bryman 2011:131), i arbetet.

Ett övervägande gjordes även om att intervjua de personer som kommer till platsen och får hjälp, men eftersom de är i en så pass utsatt situation gjordes inte detta på grund av bristande resurser, tid och humanitära skäl. Grupper som är utsatta har extra stor risk att bli offer för forskningen, som inte andra grupper hade blivit (Kalman 2007:70). Därför valdes istället de personer som inte är utsatta, alltså de som jobbar på organisationen, för intervjun.

För att arbetet skulle haft perspektivet utifrån brukarnas perspektiv så skulle uppsatsen behövt en annan inriktning, de får visst hjälp av civilsamhället och det är deras upplevelse som är intressant. Men det är också intressant att veta vad de som förmedlar civilsamhället tycker och tänker. Därför kommer de kunna bidra med bra material till uppsatsen.

Analys

För att analysen ska ha tyngd valde jag att spela in mina intervjuer med en bandspelare. Detta var för att säkerställa materialets kvalitet. Om jag endast valt föra anteckningar kan det ha varit svårt att få ner allting som sagts och göra det sanningsenligt. Under intervjun förde jag dock små anteckningar som hjälpte mig att söka upp vad som sades när, och också för att anteckna sådant som inte syns i inspelningen, såsom grimaser och gester (Ahrne & Svensson 2011:52). Anteckningarna hjälpte mig att komma ihåg vad som sagts under själva intervjun

och fungerade som ett komplement till min intervjuguide. Efter att intervjun gjordes transkriberade jag om intervjun till text. Att ha all text framför sig var ganska kaosartat, det var svårt att se något sammanhang och relevans i det man läser (Ahrne & Svensson 2011:194). För att jag skulle få ett djup och ordning i min text började jag under transkriberingens gång koda materialet i olika teman för analysen. Dessa teman var tätt sammankopplade med uppsatsens syfte och frågeställningar och Bourdieus teorier (Ahrne & Svensson 2011:194). Kodningen gjorde med olika teman som jag kommit på under processens gång. De olika koderna markerades i marginalen av transkriberingen.

Det konstruktivistiska synsättet på världen menar att den mänskliga världen är en konstruktion människor emellan, och att den verklighet vi ser är någonting vi kommer överens om i interaktionen. Med det tankesättet blir det också här vi kan finna och tolka verkligheten, mellan interaktionerna. Det blir härmed svårt att fånga en riktig sanning eftersom den formas utifrån interaktionerna (Burr: 2003). Alltså finns det flera sanningar beroende på vilken individ man är. Det blir svårt att få ett riktigt svar som är universellt. Uppsatsen har ett konstruktivistiskt tillvägagångssätt för att jag som forskare har ett konstruktivistiskt synsätt på världen. Det går inte att frånse mina egna uppfattningar helt i den här processen men jag är väl medveten om vad jag har för vetenskapsteoretisk utgångspunkt.

Teoretiska utgångspunkter

Eftersom tanken var att skapa mig en bild av föreningen och dess personal på plats var det problematiskt att gå in med för mycket förkunskap. Givetvis går forskare alltid in i nya sammanhang med den kunskap vi tagit på oss under livets gång, men det kan också vara fördelaktigt att inte ha för mycket kunskap om ämnet, då man kan se sidor man annars kanske inte hade sett. Jag valde ändå att läsa på om mina teorier innan jag gav mig på att utföra intervjuerna.

För att förstå Bourdieu så måste man också förstå hans teoretiska utgångspunkt. I boken praktiskt förnuft fann jag ett citat som speglar hur jag tolkar Bourdieu:

Varför anser jag det nödvändigt och berättigat att i sociologins terminologi införa begreppen “socialt rum” och “maktens fält”? För det första för att bryta med tendensen att uppfatta den sociala världen på ett substantialistiskt sätt. Begreppet *rum* innesluter i sig självt principen om en *relationell* förståelse av den sociala världen: begreppet innebär i själva verket att hela den “verklighet” som det betecknar återfinns i den *ömsesidiga exterioritet* som präglar de element som bygger upp denna verklighet. De iakttagbara, direkt synliga enheter, oavsett om det gäller individer eller grupper, existerar och fortbestår i och genom *skillnaden*, det vill säga till följd av att de intar *relativa positioner* i ett rum av relationer som - trots att de är osynliga och alltid svåra att empiriskt påvisa - utgör den mest verkliga verkligheten [...] och den reella grunden för hur individer och grupper handlar. (Bourdieu 1999:44)

Med detta i bakhuvudet vill jag också förtydliga min egna teoretiska utgångspunkt i denna ansats, till hjälp har jag använt mig av Charons Symbolic Interactionism (2010). I ett kapitel beskrivs verkligheten som ett resultat av alla sociala interaktioner som har skett. I varje interaktion möts två individer och reagerar på varandras olika handlingar. I interaktionen intar vi olika roller som definieras utifrån den situation vi befinner oss i. Vilken roll man intar grundar sig i vad den andre tar på sig för roll. Charon menar att alla instanser i verkligheten går att förstå genom interaktionen. Hur det kom sig att första världskriget började berodde på att olika maktinnehavare gjorde olika handlingar till svar från andra makthavare som i sin tur svarade. Alla handlingar ledde till slut till en världskrig. Det går dock inte att se en handling helt isolerad från andra handlingar, utan handlingarna skapar kedjereaktioner som i sin tur måste ses utifrån andra handlingar. Det går inte heller att se handlingar utan att se på själva interaktionen, var kommer den andre personens handling ifrån? Detta i sin tur leder bakåt i ändlöst många interaktioner och handlingar (Charon 2010:136-139).

För att ta det ett steg längre säger Charon att den sociala interaktionen skapar hela det mänskliga samhället. Det vi människor gör när vi interagerar med olika objekt är att vi genom interaktionen benämner olika föremål. Därför ger vi exempelvis en säng den funktion den har, vi har tillsammans bestämt vad en säng ska användas till, annars hade det bara varit ett livlöst objekt (vilken i sin tur det också är). Detta kan dras ett steg längre om vi tittar på olika sociala institutioner. Tillsammans ger vi olika abstrakta fenomen den legitimitet den behöver. Staten eller skolan existerar inte om vi inte genom interaktion genom tiden bestämt att det här är något som finns och något som vi behöver (även fast inte alla håller med) (Charon 2010:140-

142). Genom detta kan vi även tolka civilsamhället och dess innestående agenter som resultatet av interaktioner mellan människor.

För att problemformuleringen ska besvaras behövs ett teoretiskt perspektiv som hjälper till att tillgodose de verktyg som behövs. Bourdieus teorier har ett interaktionistiskt synsätt som sätter individen i konstant interaktion med andra individer, något som han beskriver som agenter. För att förstå de anställdas upplevelser av sitt arbete, engagemang och resultatet av sitt arbete fungerar Bourdieus teorier om kapital, fält och doxa som ett tolkande verktyg. De förklarar agentens handlingar inom sitt fält med hjälp av agentens historia.

Bourdieu pratar om att varje individ innefattar olika kapital. Uppsatsen har valt att behandla tre av dessa. Det första av dem är det ekonomiska kapitalet, detta syftar till individens ekonomiska tillgångar, såväl till hur pass insatt individen är i det ekonomiska fältet och dess spelregler. Det andra kapitalet kallar han för det kulturella kapitalet. Det kan beskrivas som individens förståelse av den fina kulturen. Smak för film, mat och språkbruk kan beskriva individens kulturella kapital. Det sista kapitalet benämns som det sociala kapitalet, där hur pass väl kontakt man har med familj och vänner räknas in. Dessa tre kapital påverkar hur pass väl individen kan orientera sig på fältet. Kapitalen utvecklas först och främst i den primära socialisationen, med detta menas den närstående familjen. Den sekundära socialisationen bidrar också till ökat kapital hos individen. Den sker exempelvis i skolan. Något man måste ta hänsyn till är att alla barn inte har möjlighet till skolgång och får därför inte samma tillgång till viktigt kapital. Kapitalen ger också varandra möjlighet att växa. Ett stort socialt kapital kan ge tillgång till ökat ekonomiskt kapital. Detta för att man genom vänner och kontakter kan få jobb eller tillträde till befordringar inom yrket. Samma sak gäller det sociala kapitalet och det kulturella kapitalet. Det kulturella kapitalet kan ge tillträde till nya arenor som ökar det sociala kapitalet, och som i sin tur ökar det ekonomiska kapitalet (Bourdieu 1999:15-18). Att människor formas genom sin uppväxt och kommer med olika bakgrund till civilsamhället kan förstås genom kapitalet. Civilsamhället arbetar med överföring av kapital på olika sätt. Det handlar om att överföra olika kapital till utsatta. Genom att informera om olika tillgångar som finns tillgängliga fördelar civilsamhället sitt ekonomiska kapital. I civilsamhället arbetar man också med att ge människor bättre förutsättningar, detta kan vara att ge information om hur Sverige fungerar. På så sätt överför de även ett kulturellt kapital. Genom kontakter i civilsamhället överför de även ett socialt kapital. Alla tre kapital samverkar och påverkar varandra. Alla individer strävar att få ökade kapital, kulturellt, socialt och ekonomisk, något som civilsamhället konstant arbetar med.

Fält

Fältet är den arena där individen befinner sig. Man kan kalla det för en social arena där olika oskrivna regler bestämmer hur individen bete sig. På fältet får individen en viss position i förhållande till de andra individerna, och positionen bestäms av individens kapital och habitus. Inom fältet pågår också en ständig kamp mellan olika positionerade agenter, där den ene vill ha mer makt eller inflytande än den andre. Ett fält är inte oberoende av andra fält som finns i samhället utan alla samverkar och påverkar varandra på olika sätt. Civilsamhället som agerar som ett alternativ till marknaden och staten står inte utanför helt utanför dessa fält. Bourdieu beskriver att alla fält är på något sätt beroende av varandra och detta gäller också civilsamhället. Det kan handla om att sätta sina klienter i arbete på arbetsmarknadsfältet eller få tillgång till olika slags bidrag genom staten (Bourdieu, 1999:16). Därför är det också viktigt att analysera civilsamhället i sin kontext på fältet och med andra fält. Bourdieu menar att det inte endast är inom ett fält det finns en maktkamp, utan också mellan olika fält.

Doxa

När agenten träder in på fältet gör hen så genom att acceptera fältets antaganden. Detta kan förklaras med att agenten godkänner de spelregler som finns på fältet. Doxan agerar för organisering och ordning på fältet vilket bidrar till en stabilitet. Alla agenter på fältet är överens över reglerna annars fyller de inget syfte. Dock menar Bourdieu att alla agenter som finns på fältet samtidigt strävar efter att behålla eller förändra relationerna dem emellan. Detta görs genom att förändra doxan. De som vill förändra sin position försöker därför förändra doxan till sin fördel, medan de som vill behålla sin position motsätter sig detta. I civilsamhällets fält finns det också regler att förhålla sig till (Bourdieu 1999:49-59). Civilsamhället förhåller sig inte endast till sin egen doxa men också övriga samhällets doxa. Då civilsamhället ofta strävar efter förändring inom ett område vill de också ändra på samhällets doxa. Detta görs genom politisk påverkan och social mobilisering.

Habitus

Habitus är de samlade resurser en individ tar med in på fältet. Habituset bestäms av individens olika kapital och förutsäger hur individen kommer att agera. Detta i sin tur bestämmer vilken position individen kommer att inta på fältet. Man kan se habituset som individens historia

som gör ett möte med en annan individs historia, och detta avgör hur interaktionen kommer att gå (Bourdieu 1999:19). För att förstå hur anställda upplever sitt arbete och engagemang i civilsamhället måste även deras habitus förstås. Med hjälp av deras historier synar uppsatsen deras habitus.

Tidigare forskning

Integrationsarbete i frivilligorganisationer

Det har tidigare gjorts en del studier som visar på att frivilligorganisationerna spelar stor roll i integrationen, då den till det offentliga fungerar som ett kompletterande eller ersättande stöd till de asylsökande (Forssell, E. & Ingemarson 2008). Samma studie tar upp att vissa organisationer fungerar som beteendeförändrande, detta för att de asylsökande ska ha ett beteende som passar in i majoritetssamhället (Forssell, E. & Ingemarson 2008). Denna beteendeförändring grundas i de aktivas syn på vad svenskhet är och kan därmed vara problematisk för att det inte finns en definition på vad svenskhet är, och definitionen grundar sig i de aktivas bakgrund. Asylsökande kan känna ett utanförskap för majoritetssamhället och då fungerar sociala relationer som ett medel mot detta. En vänskapsrelation med svenskfödda ökar möjligheterna för ett inträde på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden (Forssell, E. & Ingemarson 2008).

Delaktighet för unga män och kvinnor med utländsk bakgrund

I en studie från 2008 gjord av Helene Jacobsson kommer det fram att unga män och kvinnor med utländsk bakgrund har svårt att uppleva gemenskap och acceptans av svenskfödda. De känner dock inte samma svårighet när det gäller social delaktighet för politik, utbildning och boende. Eftersom de har svårt att känna delaktighet finns det en tendens att dra sig till andra grupper med utländsk bakgrund, även fast det inte tillhör samma etniska grupp. I slutändan blir det något Jacobsson kallar för enklavisering, grupper med utländsk bakgrund för sig och etniska grupper för sig.

I en studie från 2015 undersökte man ifall människor som arbetar inom ideella organisationer tenderar att även göra frivilligarbete vid sidan om sitt arbete. Studien hade två olika hypoteser, det ena var att personer som var missnöjda på sin arbetsplats volonterar för att få

den inre tillfredsställelsen av arbetet någon annanstans. Alltså skulle dessa människor arbeta mer inom frivilligverksamhet. Den andra hypotesen var att personer som var nöjda med sin arbetsplats tenderar att hålla på med mer frivilligverksamhet vid sidan om. Det studien kom fram till var att människor som är nöjda med sin ideella arbetsplats tenderar att göra mer frivilligarbete vid sidan om. Att vara nöjd på sin arbetsplats leder inte endast till att göra extra frivilligarbete vid sidan om utan även att personerna känner större delaktighet till organisationen och gör därför bättre ifrån sig och tenderar att stanna kvar längre (Young-Joo, Lee & Brudney, Jeffrey L, 2015)

Resultat och Analys

Intervjupersonerna

Alla människor som deltar i intervjun är anställda av en och samma ideella förening. Det är både män och kvinnor som har ingått i intervjun

- Intervjuperson 1 är kvinna, 39 år gammal och är anställd som utbildare. Hon har varit aktiv inom föreningen i många år men är nyligen anställd på denna avdelningen. Utöver den här anställningen är hon förtroendevald i en kommun.
- Intervjuperson 2 är man, 36 år gammal och är anställd som processansvarig och utbildare. Personen var delaktig i att starta upp en av föreningens verksamheter. Utöver anställningen sysslar personen med musik.
- Intervjuperson 3 är kvinna, 30 år gammal och anställd som koordinator. Utöver anställningen är personen aktiv i en förening som ger råd till nyanlända.
- Intervjuperson 4 är kvinna, 31 år gammal och anställd som processkoordinator och utbildare. Utöver sin anställning så är personen verksamhetsrevisor i en ungdomsorganisation.
- Intervjuperson 5 är man, 34 år gammal och anställd som processansvarig och utbildare. Personen var med och startade upp en av föreningens verksamheter.

Med hjälp av intervjupersonernas berättelser om sin arbetsplats och sin liv och kunde jag besvara mina frågeställningar.

Analysen reflekterar utifrån olika perspektiv. Med detta menas att olika intervjupersoner hade olika tillvägagångssätt att prata om sitt arbete. De flesta hade ett organisationsperspektiv, de pratade mycket om vad Sällskapet gör för de unga arbetslösa och vad organisationen gör för dem. En av intervjuerna har ett mer personligt perspektiv om hur hans egna upplevelser av vad Sällskapet är och vad organisationen gör för honom. Detta kan hänga ihop med att jag intervjuade den här personen sist då jag hade bättre uppfattning om vad min uppsats skulle beröra.

Det som till slut analysen presenterar är en berättelse om hur de anställda går in i organisationen med sitt habitus som formats av deras uppväxt, för att sedan försöka överföra de olika kapitalen till de unga vuxna. Det uppmärksammas att denna process inte görs utan motstånd utan att de anställda måste påverka och förändra arenor genom att informera om doxan, något de anställda har kunskap om men inte de unga vuxna lika mycket. För att mer tydligt strukturera upp uppsatsen kommer den inneha följande delar; en del där de anställdas kapital och habitus förstås och hur det har formats, en del där det djupare förklaras hur detta överförs till deltagarna, och en sista del som berör resultatet och problematiken med utbildningen och samhället.

Hur kapital och habitus formas

För att vi ska förstå de anställdas arbete måste vi även försöka förstå vilka de är och vad som kan ha format dem i uppväxten, alltså var de har fått sitt kapital och habitus. Jag ska gå igenom varje persons, dock kortfattat, historia för att analysera var kapitalet har formats.

Intervjuperson 1 har ett långt engagemang inom Sällskapet, hon började 1996 på en av organisationens andra områden. Anledningen till att hon började var att hon var utbildad behandlingspedagog och organisationen sysslade med sådan verksamhet som passade. Utöver behandlingspedagog är hon utbildad fritidsledare och även till folkhögskollärare. På åttiotalet blev hon politiskt engagerad och sitter idag som förtroendevald i en kommun. Under uppväxten fick hon lära sig att hon skulle skaffa ett jobb, tjäna pengar och stanna där resten av livet. Socioekonomiskt hade de det tryggt ställt med båda föräldrar i arbete. Detta beskriver hon som en uppväxt i en klassisk arbetarklassfamilj.

Intervjupersons 1 kapital har formats av en uppväxt av politiskt engagemang och arbetarklass. Ett långt engagemang inom Sällskapet har också gett henne ett kapital inom organisationen vilket ger henne ett unikt perspektiv och gör att hon kan bidra med erfarenhet. Hennes utbildningar har gett henne ett habitus som fokuserar på att hjälpa människor, hon tar med sig detta in i hennes arbete med de unga vuxna och det hjälper henne att förstå och bemöta olika problem på ett bättre sätt.

Intervjuperson 2

Nästa person som jag jag kommer adressera har arbetat på Sällskapet sedan 2012 då han blev tillfrågad av en numera kollega om han var intresserad. Hans uppväxt beskriver han som en arbetarmiljö där mamman var studerande och pappan jobbade som datorprogrammerare. Det var knapert ekonomiskt men det stod mat på bordet. men gick sen vidare till att studera mänskliga rättigheter, IMER och internationella relationer vid universitetet.

Det var redan när jag var liten för att vi kommer från en familj där vi har alltid sagt att utbildning är viktigt, att fortsätta. Så det har ju påverkat än förr eller senare, jag hade ju katastrofala betyg när jag gick ut nian och gymnasiet, men någonstans har där funnits pushen bak i skallen någonstans att.. kom igen, kom igen.. så att det kändes ganska naturligt att börja studera och ta igen det man har missat och för man kommer ändå från någon sorts arbetarklass men ändå vikten utav utbildning, speciellt när min mamma studerade och liksom avancerade inom den världen så blev hon ju en förebild på ett sätt så vi har ju alltid haft det akademiska snacket sen vi var små i familjen, vikten av engagemang, politik, samhällsdebatter och så vidare..

Den här kommentaren om hans uppväxt ger ett bra exempel på hur kapital och habitus kommer från uppväxten. Han menar att det alltid funnits inom honom att utbildning har varit viktigt. Att ha växt upp i ett akademiskt hem har format hans habitus på sådant sätt att han har haft en inre strävan till en högre utbildning, även fast det inte syntes i de unga åren. Med utbildning så som internationella relationer och mänskliga rättigheter går han in i civilsamhället med en unik blick på vad människor behöver.

Intervjuperson 3

Hon startade sitt arbete efter sin praktik 2013 på organisationen samtidigt som hon avslutade sin masterutbildning. Hon är uppväxt i Danmark och kommer från ett akademiskt hem där pappan har universitetsutbildning och mamman en halvlång utbildning. De levde inte i överflöd men hade allt som behövdes. Att hon är uppväxt i Danmark borde ha påverkat hennes kapital och habitus till en viss nivå, men hur mycket är svårt att säga.

Intervjuperson 4

Hon började arbeta på Sällskapet 2012 då hon blev headhuntad av en annan anställd. Tidigare har hon införskaffat en kandidat i mänskliga rättigheter och har under tjugo år varit verksam i en ungdomsorganisation där hon numera sitter som verksamhetsrevisor. Hennes uppväxt beskrivs som ett arbetarklasshem där mamman arbetade som kock där det var lite svårare ställt ekonomiskt men hon känner att hon aldrig fattats något. Utöver det kapital och habitus hon har införskaffat inom familjen kan det också vara intressant att reflektera över hennes engagemang inom ungdomsorganisationen. Hon berättade att hon länge varit aktiv men att hon nu inte längre kunde vara en del av den på det normala sättet. Istället blev hon verksamhetsrevisor. Idag jobbar hon med arbetslösa unga vuxna, något som ungdomsorganisationen kan ha inspirerat henne till, det var med och formade hennes habitus.

Intervjuperson 5

Han har varit anställd på just den här arbetsplatsen sedan 2011 då han blev tillfrågad att starta upp ett nytt program. Intervjuperson 5 pratar engagerat om hur hans uppväxt har format honom till den han är idag. Han kom till Sverige när han var åtta år och kände redan då ett utanförskap till samhället. Under den turbulenta uppväxten fick han med sig egenskaper och synvinklar som hjälper honom idag i arbetet. Det engagemang han har kommer från hemmet och hans föräldrar och han lärde sig tidigt att det var viktigt med kritiskt tänkande och ställa motfrågor. Hans pappa hade tre jobb och han säger att hans föräldrar jobbade mycket, men att det är där ifrån han fått sitt politiska engagemang, något som han dock inte beskriver som partipolitisk. Han har utbildat sig till behandlings och familjepedagog och flertalet ledarkurser inom Sällskapet, men hans riktiga utbildning beskriver han på följande sätt:

jag har identifierat mig med massa människor under åren, och tagit till mig av kunskapen.. för mig är det också viktigt, jag har sett alla som jag har jobbat med som ett privilegium, det är mitt universitet. Det är dom som har lärt mig, jag har alltid försökt ha den insynen i socialt arbete

Det han menar med att han kan identifiera sig med massa människor i sitt arbete är att han själv har en liknande bakgrund. Hans habitus har formats på det sätt att det liknar de människor han möter och kan på så sätt tolka varandras handlingar på ett riktigt sätt.

I ungdomens år kände han sig frångående från samhället, han passade inte in. Det som han beskriver som lösningen var musiken. Den var gränsöverskridande och på så sätt kunde han få nya vänner och sammanhang. Med Bourdieus analytiska instrument habitus kan vi tydligt se hur individens historia påverkar hans val och bemötande av andra människor. När en individ träder in på fältet gör han det med sitt habitus. Intervjuperson 5 kände under sin uppväxt svårt att kommunicera med den vita kulturen, de ställde sig inte framför varandra på lika villkor eller någon möjlighet att kommunicera. Med musiken fick han hjälp att kunna mötas på en mer likvärdig position på fältet. På frågan om hur det kommer sig att han är så insatt i socialpolitiska frågor svarar han:

Allt jag har gjort har alltid varit politiskt, inte partipolitiskt men politiskt. För mig är allt politik och socialt arbete för mig kan inte frikopplas från politik. Om jag är socialarbetare måste jag vara medveten om vad som sker runt om i samhället för det påverkar ju också synen hos mitt förhållningssätt, och jag har alltid haft ett enormt engagemang. Jag har alltid haft den linjen inom mig, den har alltid naturligt utifrån min historia, på grund av mina föräldrar och min uppväxt.

Genom individens historia formas habitus. Kapitalet förs över från familj och vänner till individen vilket ger den de egenskaper den har. I intervjuperson 5 fall kan vi se att även han tror sig förstå var hans intresse kommer ifrån, genom hans familj och uppväxt. Habituset är ingenting vi kan skilja oss från utan finns alltid med oss, det ger intervjuperson 5 exempel på när han beskriver att hans mamma har lärt honom att ifrågasätta, något som han säger sig göra än idag, konstant.

Arbetet och överföring av kapital

Nästa avsnitt kommer beröra hur de anställda arbetar med att föra över sitt egna kapital till de unga vuxna, så att de kan börja utveckla sitt egna kapital och forma sitt egna habitus. Att sätta in de unga vuxna i samhällets olika processer och nätverk och därigenom få igång de unga vuxnas egna kapital. Intervjuperson 1 beskriver processen att hon försöker få de unga att aktivera sitt egna kapital, detta gör hon genom att utveckla de unga vuxnas habitus.

Vi håller på med folkbildning, det är inga såhär föreläsningar, såhär skall ni, utan vi slänger ut frågorna men det är dom som har svaren.

Intervjuperson 2 har ett liknande resonemang kring saken, att lärdomen om sig själv är viktigare än själva informationen en införskaffar under programmet:

Det är givetvis, det finns program, men det finns så mycket annat, det är ju att börja tänka om, träna om, förstå sin egen roll, inse vad man betyder egentligen för andra människor, vad lyssnandet innebär, att lyssna på en individ liksom...[..]. det är att lära om sig själv.

Lärandet om sig själv kan ses som ett lärande av habitus, man förstår vem man är och varför man är där man är i samhället. De anställda gör en medveten process där de försöker få ungdomarna att lära sig detta.

Intervjuperson 5 pratar mer om lärandet utifrån sig själv, att det är en ömsesidig process.

Men för mig att möta människor har gett mig så mycket, det är så mycket perspektiv och åsikter och det är så djävla berikande, man lär sig konstant och det konstanta lärandet är för mig jätteviktigt, eftersom jag har inte haft en akademisk bakgrund, min bakgrund har varit att lära mig i mötet.

Ett annat exempel är när intervjuperson pratar om vikten av tillgången till nya nätverk för deltagarna. Detta nätverk ligger intervjupersonerna inne på och delar med sig till deltagarna, de delar med sig av sitt sociala kapital.

Efter att dom har gått teoridel, och praktiken att dom får erfarenheten att, kunskapen dom inte hade innan, och på det sättet får dom egenskaper som dom kan bidra när dom söker jobb nästa gång, att dom får ett nätverk bland arbetsgivare.

Intervjuperson 5 vill inte prata om integration i sitt arbete, han menar att det är för uteslutande:

Integration är inget ord som jag är bekväm i om jag ska vara ärlig [...] för mig handlar det mer om en delaktighet i så fall [...] för ordet integration blir ett maktperspektiv, vemäger, vem ska bli integrerad av vem.. om vi utgår från att dom ska integreras av dom.. och då finns det vi, och då blir det problematiskt för mig.

När intervjuperson 5 pratar om integration vill han snarare prata om inkludering. Det är maktperspektivet att en grupp ska integreras in i en annan grupp som är problematiskt. Intervjuperson 5 har haft ett liknande kapital som de som kommer till Sällskapet. Detta utnyttjar han genom att dra nytta av sina egna erfarenheter när han arbetar. Kapitalet fungerar för honom som en katalysator som fångar upp saker som annars obemärkt åkt förbi.

Engagemang och tillträde till sociala nätverk

Vi har aldrig haft perspektivet vi och dom [...] man kallade sig inte personal, det var inga patienter, klienter, brukare utan man var vuxna och ungdomar, man levde tillsammans [...] men det hände sig att efter första, efter andra gruppen så började det hänga folk här [...] så bildades sällskapets ungdomsrörelse.

Den här historien från intervjuperson 1 ger exempel på det starka sociala kapital som skapas inom organisationen. Ungdomar som innan stått långt utan för arbetsmarknaden skapar gemensamt och genom organisationen ett nytt socialt kapital. Det starka bandet finns inte endast mellan ungdomarna utan också mellan ungdomarna, organisationen och de anställda. Detta öppnar upp ett nytt socialt nätverk för de unga vuxna. I början av citatet beskriver intervjupersonen organisationens syn på deltagarna. De gör ett tydligt ställningstagande från att inte skilja sig från deltagarna, utan de möts på lika villkor. Detta gör också att det sociala kapitalet stärks hos ungdomarna, eftersom de inte har lika lång väg att klättra.

Att de unga vuxna har ett bristande socialt kapital ger intervjuperson 3 ett exempel på

Majoriteten är ju jättepositiva och om dom går hela utbildningen kommer dom tillbaka i sällskapets ungdomsrörelse, många i alla fall. Även dom som inte.. många säger att sällskapet är deras familj och sällskapet har förändrat deras liv [ohörbart] väldigt positivt, dom känner att dom blir del av en gemenskap som dom inte har upplevt på samma sätt innan.

Det Sällskapet ger till de unga vuxna är inte endast en väg in på arbetsmarknaden, utan en trygg plattform som de kan relatera till. Det sociala kapitalet utvecklas genom uppväxten och är en viktig del av en individs liv. Att organisationslivet har förändrat deras liv väldigt positivt är ett bra exempel på det sociala kapitalets tyngd. I en studie av Forssell och Ingemarsson från 2008 kom de fram till att de anställda i civilsamhället organisationers tycker att integrationsarbete inte främst syftar till att göra integrationsprojekt, utan att de anställda ska få de unga vuxna att engagera sig i olika föreningar. Det är de goda relationerna och nätverk som integrerar och detta är något som de anställda i civilsamhället anordnar.

Bourdieu betonar att det kulturella kapitalet förutsätter hur pass väl det sociala kapitalet kan öka. Ifall en person saknar det kulturella kapitalet kan det vara svårare att komma in på det sociala fältet, det är svårare med olika koder och kunna veta vad som är viktigt på fältet. Saker som språk och uppfostran kan spela roll i det kulturella kapitalet, något som först och främst införskaffas från den närstående familjen. Ned stående citat ger exempel på att deltagarnas bakgrund och familj kan spela roll när det gäller okunskap om vissa frågor. Intervjupersonen säger dock att så inte alltid är fallet.

Det kan vara socioekonomiska frågor, det kan vara att man kommer från områden där kanske inte det är en kultur av att man diskuterar sådana här frågor. Vissa här har absolut det i familjen och i släkten men många här har kanske inte föräldrar som har jobbat, och har den kulturen av att man snackar om dessa frågor.. det kan ju vara en faktor, den andra faktorn är ju ungdomsperspektivet, att man fortfarande är så ung att man inte har tvingats in dessa frågor. Att man har fått ta ett steg i taget lite, man får ju inte lära sig detta på gymnasiet direkt, det är sådant man får lära sig den hårda vägen, när man måste fylla i något papper där man inte fattar vad man fyller i.

De anställdas engagemang sträcker sig inte bara till organisationen, utan längre ut på samhällsarenan. I en studie från 2015 kom de fram till att anställda inom den ideella organisationsvärlden tenderar att göra extra volontärarbete vid sidan om, men detta endast ifall deras erfarenhet med sin anställning var positiv (Young-Joo, Lee & Brudney, Jeffrey L, 2015). I undersökningen synades det att många av de anställda verkade mycket nöjda med sin arbetsplats, inte en gång under fem intervjuer sades någonting negativt om Sällskapet. Detta behöver inte betyda att alla anställda är nöjda men kan betyda att ingen är missnöjd. Ett exempel på hur det kunde låta när de pratade om sin arbetsplats ger intervjuperson 4.

Vi har ett väldigt socialt jobb, överdrivet socialt, det blir lite mindre vänner än vad man kanske hade haft innan alltså.. utifrån att man har så goda kollegor här.. man får väldigt ut av sitt sociala behov här.. man snackar så mycket med coacherna.. [...] det är inte bara det formella som är viktigt.. utan vad händer på rasterna, vad händer på lunchen, vad händer efter jobbet och sådär.. så att jobbmässigt så blir det mycket så, vänskapliga band.

Personen i fråga pratar om goda kollegor och vänskapliga band, något som kan tolkas som en positiv erfarenhet av sin arbetsplats. Den här personen volonterar även extra i en ungdomsorganisation som sekreterare, vilket bekräftar studiens hypotes. Det kan tolkas som att den positiva erfarenheten på arbetsplatsen gör så att personalens engagemang ökar, att den positiva interaktionen med människor skapar ett intresse att fortsätta engagera sig i andra verksamheter för att få ut fler positiva erfarenheter. Om man tolkar det utifrån Bourdieus kapitalteorier kan det förstås som att personalen får ett socialt kapital på sin arbetsplats som sedan möjliggör nya arenor för att öka sitt sociala kapital.

Förändringen

Den sista delen i analysen berör vad utbildningen ger för resultat, vad gör de egentligen för skillnad och hur påverkar det deltagarna? Jag ser 2 tydliga förändringar som de anställda ser sig göra för de unga vuxna. Det handlar inte bara om egenskaper som överförs utan även om bristen och orättvisorna de står framför.

Den demokratiska bildningen

För att hjälpa deltagarna i konflikten på fältet och för att de ska få tillträde till olika fält hjälper organisationen till för att deltagarna ska få bättre förutsättningar. En tendens jag genomgående kunde tyda var den bristande kunskapen hos deltagarna rörande demokratifrågor, något som ytterligare försvårar för deltagarnas möjlighet att få en hög position på fältet. Detta lyfte flera av intervjupersonerna upp som en viktig del i lärandet. I många fall beskrivs deltagarna som okunniga på flera områden, rasism, könsförtryck och även vissa om röstsystemet vi har i Sverige.

Intervjuperson 4 ger ett exempel på saken.

Vi ger dom en medvetenhet... vi skapar en medvetenhet så dom kan förändra... vi ger dom olika alternativ sen säger vi ju inte.. tänk så här och tänk så här.. dom hittar ju sina intresseområden, några kommer känna såhär, shit, kvinnofrågan. Så här hade vi ju inte alls tänkt, eller barn och ungdomsfrågan, eller integrationsfrågan. Så vi väcker ju medvetenhet om situationer där dom överhuvudtaget inte har reflekterat över innan.

Intervjuperson 5 problematiserar demokratifrågan och undrar vad det gör med samhället:

många har ju noll koll på partier... alltså noll koll... en av våra killar, som är den mest engagerade idag, hans morsa röstar ju på sossarna, för hon trodde det var socialförvaltningen. När kunskapsluckorna finns i Sverige, där man är född i ett land och inte vet hur strukturerna är byggda, då är det en demokratifråga för mig [...] och när vi har hela områden, hela skolor där kunskapsluckorna är väldigt stora, då har vi ett demokratiproblem i Sverige, och då vill ju jag skapa ett demokratissamhälle och för att göra det måste folk veta kunskap.

Genom att göra deltagarna införstådda på politiska frågor och grundläggande demokratisk kunskap ger organisationen kunskap om fältets doxa. Om agenten saknar kunskap om doxan är det svårt att positionera sig på något fält, ännu svårare att förändra doxan till agentens fördel.

Konkurrens på fältet

På fältet finns det enligt Bourdieu alltid en kamp mellan olika positioner. När en agent kommer in på fältet positioneras denne på fältet mot de andra agenterna med sitt kapital som grund. Exempelvis kan det sociala kapitalet göra så agenten genom sina kontakter blir befordrad till en högre position, gentemot sina arbetskamrater. Den nya positionen gör att agenten får tillgång till nya kapital och kan därför öka sin totala volym ännu mer, samtidigt som de andra agenterna i sin tur försöker öka sin. Detta leder till en konkurrens mellan agenterna då den högre placerade har tillgång till mer kapital. Jag tycker mig tydligt kunna tyda denna konflikt i mitt material, där agenterna, som är deltagarna, konkurrerar med det övriga samhället. Det tydliga motståndet mot att deltagarna ska komma in i samhället och olika institutioner triggas deltagarna och mina intervjupersoner att kämpa hårdare för förändring.

Intervju person 1 beskriver det på följande sätt

vi försöker medvetandegöra dem och vi försöker ge dem verktyg som dom ska ha för att fixa sig i samhället och fixa.. ja över huvud taget. Det handlar om arbete men det handlar också om föreningslivet och fritidsverksamhet om att vara med att göra skillnad och ha en röst där det finns folk som lyssnar på dom och sådär.

Intervju person 2 pratar om samma fenomen:

nej, jag tror att det blir ringar på vattnet, tankesättet, vad är det vi påverkar? Vi påverkar mot det patriarkala samhället, vi påverkar gentemot diskrimineringar, vi påverkar den här medvetenheten av sig själv på så många olika sätt, så det är mycket större egentligen än att sänka arbetslösheten, skulle jag säga på så många olika plan.

Intervju person 5 ger en mer konkret förklaring till hur de påverkar strukturerna:

den målgruppen vi har är den målgruppen som tillhör den största arbetslösheten, som är längst ifrån egentligen, som har svårast att komma in, betyder att dom är längst ifrån men också svårast att komma in, och att dom allihopa får jobb gör att du helt plötsligt utmanar strukturerna.

Intervjuperson 5 pratar om svårheten för deltagarna att komma in på arbetsfältet. I detta fall ligger konkurrensen mellan människor som har arbete och människor som är arbetslösa. De som har arbete vill inte förlora sitt ekonomiska kapital, lön, pension och liknande, för att en annan agent ska ta över. Intervjuperson 5 pratar också om att det är just den här målgruppen som är mest utsatt. Vad som menas med den här målgruppen är inte helt tydligt men genom mitt material har jag tolkat det som att det som att ungdomarna utöver sin arbetslöshet också kan vara rasifierade. Med den förutsättningen så har dessa individen inte endast arbetslösheten att hantera utan även sin förutsättning som rasifierad att hantera. Här har övriga samhället ett intresse i att behålla sin position på fältet och därmed behålla och stärka sitt kapital. Att ge tillträde för de unga arbetslösa till fältet skulle sätta deras kapital i fara. Detta gör det extra svårt för deltagarna att ta sig in och etablera sig.

I ett annat fält där detta blir tydligt är när Sällskapet åker gemensamt till almedalsveckan för att deltagarna ska få erfarenhet av det politiska livet och kanske inspireras. I Almedalen möter de tydligt motstånd från många håll. Vid ett tillfälle får gruppen problem med det nazistiska Svenskarnas Parti:

när vi åkte första gången, då åkte vi ett helt gäng, och vi stack ut från mängden ganska brutalt. Vilket gjorde att man blev ganska utsatt för vissa saker, så vi blev också utsatta för lite hot. Det gjorde saker med vissa i gruppen, några här har ju aldrig blivit utsatta. För vissa är uppväxta i områden där det aldrig funnits en rasism på det sättet, och vi hamnade ju, jag kan säga det rakt ut, svenskarnas parti, och dom följde efter oss, dom filmade oss, dom följde efter oss till restaurangen, och det gjorde j att, det skapade ju diskussioner.

Det verkar som Svenskarnas Parti ville skrämja bort deltagarna i organisationen genom att trakassera dem. Intervjuperson 5 säger att deras grupp tydligt stack ut från mängden, något som Svenskarnas Parti har utnyttjat. I det här extremfallet kan det tolkas genom att Svenskarnas Parti ser en konflikt och vill inte att deltagarna ska in på det politiska fältet. Genom att deltagarna skulle komma in på det politiska fältet skulle Svenskarnas Partis kapital och position hotas, enligt dem själva, något de till varje pris vill förhindra. Därför tar de åt desperata metoder för att förhindra det. Deltagarna själva hindras att komma in och därigenom påverka sin egna position och kapital.

Liknande resonemang går att finna i intervjuperson 1 uttalande om samma evenemang. Hon ger en anledning till utanförskapet, liknande världsbild ger också lättare förmåga att umgås. Här bad jag henne att prata om varför de inte kände sig välkomna på almedalsveckan.

det är makten som är där, det är normen som är där, och det är vit medelklass, både män och kvinnor men, ja ändå företrädevis män i slips. Ja men du förstår det är ändå arenor som, det är ändå lättare att umgås med sådana som är som en själv.

Utanförskapet känns också igen hos de andra deltagarna. Intervjuperson 2 pratar om svårigheten för deltagarna att göra det de vill, att de saknar betygen för att studera det de vill och hamnar därför i ett utanförskap.

Något som intervjuperson 5, 1 och 2 också pratar om är delaktighet. Skillnaden mellan intervjupersonerna är att intervjupersonerna 3 och 4 inte endast pratar om ett utanförskap i sig, utan nämner det alltid med sin motsvarighet, delaktighet, som referens.

Intervjuperson 4 pratar om vikten att känna delaktighet till sin arbetsplats och sina kollegor, något som kommer upp i alla fem intervjuer. Tyngden ligger i att ha ett så pass öppet klimat och att alla ska känna sig välkomna för att kunna göra det bästa med dem unga vuxna.

Sammanfattning resultat och analys

I analysen är det tre teman som lyfts fram kopplade till mina frågeställningar. Att försöka få en uppfattning om hur de förstår sitt arbete kan vara problematiskt då det inte går helt att sätta sig in i någon annans perspektiv. Men genom min analys tycker jag detta har lyfts fram. Personerna formar sitt habitus genom sin uppväxt, de får intryck hemifrån så som bakgrund, skolgång, saker föräldrarna har sagt vilket formar dem. De verkar ha god insyn om vad det är i deras historia som påverkar deras val i nutiden. Deras historia påverkar även deras arbete med de unga vuxna och det framkommer att de har tagit livets gång i beräkning. Personerna som jobbar på Sällskapet har olika erfarenhet och kan därför komma med olika perspektiv och input i arbetet. Att personerna ganska skilda bakgrunder gör att ett öppet klimat måste råda på arbetsplatsen.

Det andra teman jag fann var genom lärandet överför intervjupersonerna olika kapital till deltagarna. Genom lärandeprocessen ges deltagarna verktyg så de bättre kan ta sig in på arbetsmarknaden. Mycket av det handlar om att lära om sig själv och ifrågasätta varför saker ser ut som de gör. En viktig del i processen är att de anställda har ett stort socialt kapital, alltså att de har större tillgång till sociala nätverk. Denna resurs utnyttjar de anställda på det sätt att de sätter de hjälpsökande i kontakt med olika resurser. Här förstår de anställda sitt kapital som en värdefull resurs och en av de viktigaste bitarna för att göra ett lyckat arbete.

Arbetet förstås inte heller som helt oproblematiskt. De anställda är väl medvetna om att det finns strukturer som motarbetar deras arbete och de hjälpsökandes inträde i samhällsfältet. De anställda arbetar med detta genom att göra ungdomarna politiskt medvetna. De lär dem om olika strukturer som är diskriminerande mot dem och hur de olika samhällsplanen interagerar med varandra. De anställda har en uppfattning om att dessa strukturer måste förändras för att de till slut inte längre ska behövas.

Till min hjälp har jag använt mig av Bourdieus teorier för att få en förståelse över hur de anställda i civilsamhället kan förstå sitt arbete. Genom diskussioner om deras kapital, habitus synliggörs deras resurser de tar med sig in i arbetet. Bourdieus teorier hjälper även till att förstå hur de anställda förhåller sig till övriga samhällsarenor genom begrepp som fält och doxa.

Slutdiskussion

Det analysen berör hur anställda i civilsamhället kan förstå sitt arbete med integration. Det som hade varit intressant att lyfta är ett perspektiv utifrån de hjälpsökandes perspektiv. Det skulle ge uppsatsen ytterligare dimension som skulle hjälpt till för att förstå deras arbete. Den etiska och tidsmässiga aspekten gjorde tyvärr detta tillvägagångssättet omöjligt att genomföra under uppsatsens gång.

Eftersom Sällskapet har en lång historia inom socialt arbete hade det även intressant att se på de anställdas förståelse för sitt arbete över tid. Detta hade kunnat göras genom att intervjua personer som var med från början när organisationen och se hur de såg på sitt arbete, på vilka

motstånd de mötte då. Detta hade gett en historisk dimension som fokuserar mycket på förändring och hade kunnat vara användbart i framtida studier och även för organisationen.

Jag tror att denna uppsats kan hjälpa den förening jag arbetat med att förstå sitt arbete från ett nytt perspektiv. Jag är tveksam på om den kommer göra några större förändringar i deras sätt att arbeta men det kan alltid vara bra att förstå sitt arbete bättre. Sättet att analysera en organisations arbete kommer kunna användas i andra studier, det har gjorts tidigare men inte så frekvent.

Under arbetets gång fick jag ofta ifrågasätta vilka begrepp jag skulle använda mig av. De som arbetar på Sällskapet var kritiska till många av de begrepp jag använt mig av, så som integration och brukare. Därför har jag i uppsatsen inte använt mig av dessa begrepp frekvent, men de dyker upp lite här och där. Detta blir också intressant för att ifall människor som arbetar med integration inte vill använda sig av ordet, ska man då bruka det? Finns det alternativa begrepp som fungerar bättre? Dessa frågor bjuder in till ett nytt ämne om begreppsanvändning inom socialt arbete som jag själv inte har haft tid eller resurser att diskutera men det manar till intressanta reflektioner.

Referenser

Ahrne, Göran, Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. 1. uppl. Malmö: Liber

Aspers, Patrik (2011). *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. 2., [uppdaterade och utökade] uppl. Malmö: Liber

Bourdieu, Pierre (1999). *Praktiskt förnuft: bidrag till en handlingsteori*. Göteborg: Daidalos

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber

Burr, Vivien (2003). *Social constructionism*. 2. ed. London: Routledge

Dellgran, Peter & Höjer, Staffan. 2006. Kunskapsbildning som praktik och politik- om socialt arbete som forskningsämne. I Blom, Björn, Morén, Stefan & Nygren, Lennart (red.) (2006).

Kunskap i socialt arbete: om villkor, processer och användning. 1. utg. Stockholm: Natur och kultur

Denvall, Verner, Heule, Cecilia & Kristiansen, Arne (red.) (2011). *Social mobilisering: en utmaning för socialt arbete*. 1. uppl Malmö: Gleerups utbildning

Forssell, E. & Ingemarson, M. (2008). Integrationsarbete i civilsamhället: unga och äldre i blickfånget. Stockholm: Socialstyrelsen.

Kalman, Hildur. 2006. Kunskap och samhälle. I Blom, Björn, Morén, Stefan & Nygren, Lennart (red.) (2006). *Kunskap i socialt arbete: om villkor, processer och användning*. 1. utg. Stockholm: Natur och kultur

Migrationsverket. 2015. Verksamhets- och utgiftsprognos 2015-10-22. Migrationsverket. <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Styrning-och-uppfoljning/Skrivelser-till-regeringen.html> (Hämtad 2015-10-29)

Lee, Young-joo & Brudney, Jeffrey L. 2015. Work-to-society spillover? Volunteering by employees of nonprofit organizations. *Nonprofit Management and Leadership, Vol 26(1), Fall 2015. pp. 105-119*. DOI: 10.1002/nml.21146

Lundberg, Anders P. 2006. Vänskap, gemenskap och det civila samhället. I Svedberg, Lars & Trägårdh, Lars (red.) (2006). *Det civila samhället som forskningsfält: nya avhandlingar i ett nytt sekel*. Stockholm: Riksbankens jubileumsfond i samarbete med Gidlund

Proposition 1997/98:16. Sverige, framtiden och mångfalden från invandrapolitik till integrationspolitik https://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/Sverige-framtiden-och-mangfal_GL0316/?text=true (Hämtad: 2016/1/14)

Sverige. Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering; De los Reyes Paulina, Kamali Masoud (2005) (på Svenska). *Bortom vi och dom [Elektronisk resurs : teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering : rapport]*. Statens offentliga utredningar (SOU), 0375-250X ; 2005:41. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer. Sid. 95

Svedberg, Lars. 2005. Det civila samhället och välfärden – ideologiska önskedrömmar och sociala realiteter. I Amnå, Erik (red.) (2005). *Civilsamhället: några forskningsfrågor*. Stockholm: Riksbankens jubileumsfond i samarbete med Gidlund

Svedberg, Lars & von Essen, Johan & Jegermalm, Magnus. 2010. *Svenskarnas engegengång är större än någonsin*. Rapport till Regeringskansliet: 89. Ersta sköndal: Enheten för forskning om det civila samhället

UNHCR, 2014. *Country operations profile - Syrian Arab Republic*. UNCHR. <http://www.unhcr.org/pages/49e486a76.html> (Hämtad 2015-11-23)

Wijkström, Filip & Einarsson, Torbjörn (2006). *Från nationalstat till näringsliv?: det civila samhällets organisationsliv i förändring*. Stockholm: Ekonomiska forskningsinstitutet (EFI), Handelshögskolan i Stockholm

Bilaga 1 intervjuguide

Inledning

- Förklara vad studien handlar om
- Berätta hur lång intervjun är (ca 1 timme)
- Informera att det är frivilligt och att de inte behöver svara på vissa frågor om de inte vill
- Jag vill studera människorna bakom integrationen och hur deras åsikter påverkar synen på integration
- Informera om att intervjun kommer att vara helt anonym.
- Säg att intervjun kommer spelas in och att jag kommer göra anteckningar under själva intervjun. Intervjun kommer endast att lyssnas på av mig.
- Berätta att om det är något de inte förstår, ska de inte vara rädda att fråga för förtydligande.

Bakgrundsfakta

- Hur gammal är du?
- Var har du växt upp?
- När blev du aktiv här och hur kom det sig?
- Vad har du för arbetsuppgifter här?

Om föreningen

- Kan du berätta lite om Sällskapet
- Vad tycker du att målet är med Sällskapet?
- Vem tycker du det riktar sig till?
- Vad tycker du är det viktigaste som organisationen gör?
- Hur tror du Sällskapet verksamhet uppfattas av de som får hjälp?
- Vilka andra företag och föreningar samarbetar Sällskapet med?

Ekonomiskt kapital

- Hur skulle du beskriva din ekonomiska situation?
- Anser du att du kommer från en ekonomisk trygg uppväxtmiljö?
- Hur det viktigt för dig att ha kontroll över din privatekonomi (intresserar du dig för: pensionssparar, aktier, fonder?)

- Skulle du ha stöd av vänner/familj om något skulle hända din ekonomi? Backup

Socialt kapital

- Hur skulle du beskriva ditt sociala nätverk, alltså människor du nätverkar med?
- -Har du mycket vänner?
- -Har du bra kontakt med din familj?
- - Hur är din relation ut till dina kollegor?
- - Är du engagerade in någon idrottsförening, bokklubb, alltså vad gör du på fritiden?

Kulturellt kapital

- Vad har du för högsta avslutade utbildning?
- Vad har dina föräldrar för högsta utbildningsnivå?
- Under din uppväxt, kände du att du uppmuntrades till att läsa och konsumera annan kultur?
-
- Vilken typ av mat äter du till vardags?
- När du känner att du ska unna dig något extra fint, vad blir det då?
- Kollar du något film? Vilken sorts filmer?
- Läser du några böcker?
- Håller du på med någon form av idrott?
- har du någon annan hobby Sysslar du med någon hobby/fritidsaktivitet/musik? vad ger det dig?

Integration

- Vad innebär integration för dig?
- Varför är det viktigt med integration tycker du?
- På vilket sätt integrerar Sällskapet?
- På vilket sätt tycker du Sällskapet jobbar med att påverka relationen mellan de unga vuxna och majoritetssamhället?
- Hur känner du att Sällskapet gör deltagarna mer delaktiga i majoritetssamhället?
- Hur känner du att Sällskapet förändrar samhället?
- Hur känner du att Sällskapet förändrar deltagarnas syn på samhället?

- Hur känner du att Sällskapet förändrar andra människors syn av de unga vuxna?
- Hur tror du Sällskapet påverkar deltagarnas ekonomiska situation?
- Hur upplever du att Sällskapet påverkar deltagarnas sociala status?
- Hur upplever du att Sällskapet påverkar med deltagarna kulturella delaktighet?